

Wspomnienie o prof. Olgierdzie Smoleńskim (1937-2015)

Prof. Olgierd Smoleński - in memoriam (1937-2015)

Rycina 1.
Prof. Olgierd Smoleński (Fot. J. Ostrowski).
Prof. Olgierd Smoleński (Phot. J. Ostrowski).

W dniu 16 stycznia 2015 roku w Gdańsku zmarł nagle **prof. Olgierd Smoleński**. Profesor zmarł tuż po przyjeździe do Gdańska, aby wziąć udział w XI Gdańskim Repetytorium Nefrologicznym Post ASN Meeting. Dodać trzeba, że uczestniczył On w tych konferencjach naukowo-szkoleniowych od samego początku jako wykładowca i/lub przewodniczący sesji.

Profesor Olgierd Smoleński urodził się w 1937 w Wilnie. Dzieciństwo i wczesną młodość spędził w Bochni, zdając tam maturę w gimnazjum im. Króla Kazimierza Wielkiego w 1957 r. W 1963 r. uzyskał dyplom lekarza medycyny ukończywszy studia medyczne na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej im. Mikołaja Kopernika w Krakowie. Swoje naukowe i zawodowe losy związał na wiele lat z II Kliniką Chorób Wewnętrznych AM w Krakowie, a następnie z Kliniką Nefrologii AM, kierowaną do 1989 r. roku przez prof. Zygmunta Hanickiego, w której uzyskał tytuł specjalisty chorób wewnętrznych, specjalizację z nefrologii, doktorat i habilitację. Od początku swojej pracy zawodowej, poza angażowaniem się w problemy nefrologii klinicznej, w sposób szczególny związał się z dializoterapią. Podejmował wówczas wraz z kolegami z Politechniki Krakowskiej próby utworzenia polskiego dializatora. Były to działania charakterystyczne dla początków dializoterapii w Polsce w latach 60-tych. Wówczas w wielu ośrodkach podejmowano próby opracowania lub wręcz produkcji własnego pomysłu dializatorów, drenów do dializy czy też przetok zewnętrznych naśladujących oryginalną przetoką Quintona-Dillarda-Scribnera. Było to spowodowane przede wszystkim bardzo ograniczoną dostępnością do oryginalnego sprzętu i chęcią podjęcia modnej podówczas produkcji antyimprowanej. Jednocześnie na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych ówczesny dr Smoleński był aktywnym uczestnikiem tworzenia podstaw pod rozpoczynający się program przewlekłej dializoterapii.

W latach 1976-1992 był kierownikiem ośrodka dializ w krakowskiej Klinice Nefrologii AM, działając aktywnie na rzecz tworze-

nia sieci stacji dializ w Małopolsce, ale także czynnie włączając się w przygotowywania w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku w program przeszczepiania nerek, co zaowocowało w 1975 r. pierwszym, z sukcesem przeprowadzonym przeszczepieniem nerki w Krakowie. Operatorem był dr med. Romuald Drop – adiunkt w III Katedrze i Klinice Chirurgii AM w Krakowie. Ówczesny dr O. Smoleński – adiunkt w Klinice Nefrologii przewiózł nerkę do tego przeszczepienia własnym Trabantem.

W końcu lat siedemdziesiątych, a następnie w okresie stanu wojennego w Polsce borykał się jako Kierownik Stacji Dializ z problemami typowymi dla okresu niedostatku. Wówczas to sprowadzono w ramach darowizn z krajów Europy Zachodniej wiele używanych aparatów do hemodializy. Czasami z dwóch lub nawet trzech takich maszyn udawało się dzięki geniuszowi polskich inżynierów i lekarzy złożyć jeden całkiem dobry w użytkowaniu aparat. Istniało oczywiście także drugie źródło pomocy w tym zakresie, a mianowicie hojni sponsorzy. Olgierd Smoleński wykazywał się ogromnymi zdolnościami nawiązywania niezbędnych kontaktów, w czym pomogły mu niewątpliwie znajomości i przyjaźnie zaczerpnięte podczas działalności w okresie studiów w Zrzeszeniu Studentów Polskich. Z drugiej strony dobre kontakty z duchowieństwem i Kurią Diecezji Krakowskiej, także owocowały stosownymi darami. Powodowało to, iż krakowski ośrodek dializ był nieźle wyposażony i liczącą się w tym zakresie jednostką w kraju.

Na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych, po przemianach politycznych i społecznych w naszym kraju, udało się pozyskać fundusze centralne na zakupy aparatury i sprzętu zużywalnego dla potrzeb „Programu Poprawy i Rozwoju Dializoterapii w Polsce”. Powstało wówczas wiele nowych ośrodków dializ w całym kraju, co doprowadziło w efekcie do pełnej dostępności dializoterapii dla wszystkich pacjentów, którzy potrzebowali tego typu leczenia. Szybki rozwój sieci ośrodków dializ wymagał także wdrożenia odpowiedniego systemu edukacji dla lekarzy i pielęgniarek. Stworzona została wówczas w ramach Krajowego Nadzoru Specjalistycznego w zakresie Nefrologii grupa edukacyjna, która przemieszczając się po całym kraju przygotowywała wykłady i seminaria prowadząc intensywne szkolenia dla personelu medycznego obejmujące najistotniejsze zagadnienia związane z prowadzeniem hemodializy, stosowaniem odpowiednich technik dializacyjnych, a także z zastosowaniem odpowiedniej opieki nad pacjentem dializowanym. Jednym ze stałych i niezwykle aktywnych uczestników tej grupy był podówczas już docent Olgierd Smoleński.

Bolesław RUTKOWSKI^{1,2}
Janusz OSTROWSKI^{2,3}
Magdalena DURLIK⁴
Marian KLINGER⁵
Teresa RYDZYŃSKA⁶

¹Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Gdański Uniwersytet Medyczny
Kierownik:
Prof. dr hab. *Bolesław Rutkowski*

²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego
Przewodniczący:
Prof. dr hab. *Bolesław Rutkowski*

³III Oddział Chorób Wewnętrznych i Nefrologii Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Włocławku
Ordynator:
Dr med. *Janusz Ostrowski*

⁴Klinika Nefrologii i Medycyny Transplantacyjnej Instytutu Transplantologii, Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego
Kierownik:
Prof. dr hab. *Magdalena Durlik*

⁵Kliniki Nefrologii i Medycyny Transplantacyjnej Wrocławskiego Uniwersytetu Medycznego
Kierownik:
Prof. dr hab. *Marian Klinger*

⁶Fresenius Nephrocare Poznań
Dyrektor:
Dr farm. *Teresa Rydzyńska*

Adres do korespondencji:
Prof. dr hab. Bolesław Rutkowski
Katedra i Klinika Nefrologii
Transplantologii i Chorób Wewnętrznych
Gdański Uniwersytet Medyczny
Ul. Dębinki 7, 80-211 Gdańsk
tel. 58-349-25-05
e-mail: bolo@amg.gda.pl

Chętnie dzielił się On z młodszymi kolegami i koleżankami po fachu swoim ogromnym doświadczeniem i wiedzą w tym zakresie. W 1992 r. jako docent objął Olgierd Smoleński kierownictwo Oddziału Nefrologii i Dializoterapii w Szpitalu im Ludwika Rydygiera, by w 2006 r., po prywatyzacji Oddziału, zostać koordynatorem i konsultantem naukowym Centrum Dializ Fresenius NephroCare II w Krakowie. W 1996 r. doc. Smoleński został mianowany profesorem nadzwyczajnym w Instytucie Rehabilitacji Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie, kierując Zakładem Rehabilitacji w Chorobach Wewnętrznych i realizując drugą zawodową i naukową pasję, którą stała się rehabilitacja chorych dializowanych i pacjentów ze schorzeniami nefrologicznymi i urologicznymi oraz osób po przeszczepieniu nerki. Warto w tym miejscu wspomnieć, że w roku 2013 był On organizatorem I Ogólnopolskiego Sympozjum Naukowego „Rehabilitacja w schorzeniach nerek i układu moczowego” poświęconego tym właśnie problemom, które miało bardzo interdyscyplinarną obsadę zarówno pośród wykładowców, jak też pośród słuchaczy. W roku 2014 z Jego inicjatywy utworzona została w ramach Zarządu Głównego PTN Grupa Robocza ds. Rehabilitacji Osób Leczonych Dializami i Po Przeszczepieniu.

Prof. Olgierd Smoleński wychował całą grupę uczniów i współpracowników, wśród których znajduje się wiele znamienitych lekarzy. Był On promotorem w 14 przewodów doktorskich, pod jego kierunkiem 12 lekarzy uzyskało specjalizację z nefrologii, a 21 z chorób wewnętrznych. Recenzował 25 rozpraw doktorskich i jedną habilitacyjną. Był ponadto promotorem 50 prac magisterskich i blisko 140 prac licencjackich. Już z powyższego przeglądu wynika jasno, że dbał On na równi o rozwój naukowy i zawodowy lekarzy, jak też pielęgniarek czy fizjoterapeutów.

Jego wielkim i ponadczasowym osiągnięciem była organizacja Krakowskich Dni Dializoterapii, które od roku 1994 odbywały się co dwa lata w Krakowie. Uczestniczyli w nim na równych prawach reprezentanci wszystkich profesji zaangażowanych w opiekę nad pacjentami dializowanymi i osobami po przeszczepieniu nerki (lekarze, pielęgniarki, dietetycy, fizjoterapeuci, psycholodzy i technicy). W ostatnich latach do grona aktywnych uczestników tego Sympozjum dołączyli także pacjenci. Natomiast pośród tematów omawianych co dwa lata w Krakowie, niepoślednie miejsce zajmowały poza tematami dotyczącymi szeroko pojętej dializoterapii, także problemy przeszczepiania nerek. Były one prezentowane przez wielu znamienitych wykładowców wywodzących się ze środowiska nefrologicznego i transplantacyjnego. Warto w tym miejscu dodać, że często do udziału w Krakowskich Dniach Dializoterapii prof. Smoleński zapraszał kolegów z Litwy, Białorusi i Ukrainy. Aby oddać ogrom prac organizacyjnych związanych z tym przedsięwzięciem można nadmienić, że w roku 2014 wzięło w nim udział 1450 uczestników.

Trzeba w tym miejscu wspomnieć o działalności prof. O. Smoleńskiego w Polskim Towarzystwie Nefrologicznym. Był On aktywnym członkiem PTN od czasu jego po-

Rycina 2

Prof. Olgierd Smoleński podczas ceremonii otwarcia X Krakowskich Dni Dializoterapii.

Po lewej stronie Prof. Bolestaw Rutkowski i Mgr Małgorzata Liber (Fot. J. Ostrowski).

Prof. Olgierd Smoleński during opening Ceremony of the Xth Krakow Dialysis Days.

On the left side Prof. Bolestaw Rutkowski and Mgr Małgorzata Liber (Phot. J. Ostrowski).

wstania. Przez dwie kadencje był Prezesem Krakowskiego Oddziału PTN, a następnie przez dwie kolejne kadencje członkiem Zarządu Głównego naszego Towarzystwa. Za całokształt działalności został On wyróżniony tytułem Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Był On także przez wiele lat członkiem Komisji Nefrologicznej PAN, a także Europejskiego Towarzystwa Nefrologicznego-Europejskiego Towarzystwa Dializy i Transplantacji (ERA-EDTA). Prof. O. Smoleński należał także do Rad Programowo-Naukowych czasopism takich jak: Nefrologia i Dializoterapia Polska, Nefrologia i Nadciśnienie Tętnicze oraz Forum Nefrologiczne.

Bardzo szczególne stosunki łączyły Go zawsze z pacjentami i środowiskiem pacjentów. Potrafił On jak niewielu nawiązywać serdeczny kontakt z nimi oraz ich rodzinami, a ci darzyli Go zawsze ogromnym zaufaniem. Od początku współdziałał także z Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Osób Dializowanych (OSOD). Szczególną formą tej współpracy było wydawanie pod Jego redakcją od roku 2002 kwartalnika „Dializa i Ty”, stanowiącego unikalne czasopismo przeznaczone właśnie dla pacjentów dializowanych i po przeszczepieniu nerki. Jest ono równoległe współtworzone przez samych pacjentów. Mają oni okazję podzielić się swoimi refleksjami dotyczącymi samego leczenia, a także ich oczekiwaniami w tym zakresie. Mogą oni pochwalić się także swoimi osiągnięciami zawodowymi, sportowymi czy też kulturalnymi. Współtworzą to pismo także lekarze, pielęgniarki i dietetyczki. Stało się ono podobnym do Krakowskich Dni Dializoterapii forum wymiany myśli i dążeń pomiędzy pacjentami i reprezentantami wszystkich zawodów związanych z opieką nad nimi. Biorąc pod uwagę wymienione usługi dla środowiska pacjentów nie dziwi fakt, iż prof. O Smoleński został wyróżniony Honorowym Członkostwem OSOD. Wśród rozlicznych aktywności O. Smoleńskiego

trzeba także nadmienić powołanie w roku 1994 fundacji Amicus Renis, którą kierował aż do momentu swego nagłego zgonu. Fundacja ta między innymi przyznawała stypendia naukowo-szkoleniowe dla młodych nefrologów, wspierała zakup sprzętu dla ośrodków dializ i nefrologii, wspierała też finansowo ubogich pacjentów, pomagając sfinansować im zakupy leków niezbędnych w trakcie leczenia. Wspomniany wcześniej kwartalnik „Dializa i Ty” jest także wydawany dzięki zasobom Fundacji.

Za swoją działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną Prof. O. Smoleński był wielokrotnie nagradzany i otrzymał m.in.: kilkakrotnie nagrody Ministra Zdrowia, Odznakę Zasłużony dla Województwa Tarnowskiego, Medal Uniwersytetu Wileńskiego, Medal Honoris Gratia od Prezydenta Krakowa, Medal Henryka Nowaka – Polskiego Towarzystwa Lekarskiego oraz Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski

Prof. Olgierd Smoleński był znakomitym lekarzem klinicystą, doskonałym dydaktykiem i przenikliwym badaczem. Trzeba także nadmienić, że był On erudytą o wszechstronnych zainteresowaniach i humanistą w pełnym znaczeniu tego słowa. W tym miejscu trzeba bowiem wspomnieć, że jeszcze w okresie szkolnym i studenckim Olgierd Smoleński pisał wiersze i tworzył małe formy prozą, zdobywając nagrody podczas Konkursów Literackich przeprowadzanych w ramach Krakowskich Juwenaliów. Był On także twórcą tekstów do Kabaretu Studenckiego „Cyruлик”, a także współpracował przez wiele lat z Piwnicą Pod Baranami przyjażniąc się z legendarnym Piotrem Skrzyneckim, a także innymi twórcami tej czołowej trupy kabaretowej. Zamilowanie do poezji i literatury pięknej zachował do końca swoich dni. Był także znawcą i miłośnikiem muzyki klasycznej chociaż nie stronił także od słuchania dobrych nagrań lżejszej muzyki. Kochał życie i kochał ludzi. Przy tym wszystkim był niezwykle skromnym człowie-

kiem oraz wiernym i lojalnym Przyjacielem. Taki właśnie pozostanie w naszej pamięci. Jednocześnie zadaniem całego środowiska nefrologicznego, a w szczególności Jego najbliższych Przyjaciół i Współpracowników

będzie nadal kultywowanie misji, która przyświecała prof. Olgierdowi Smoleńskiemu przez całe pracowite życie.

Kończąc wspomnienie o Olgierdzie Smoleńskim stwierdzić należy, że zapew-

ne takich jak On miał na myśli Papież z Krakowa, św. Jan Paweł II mówiąc iż: „Największym skarbem narodu są jego świątli obywatele”.